

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам  
основного общего образования в форме основного государственного экзамена  
(ОГЭ)**

Контрольный измерительный материал для проведения в 2018 году  
основного государственного экзамена  
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

подготовлен кафедрой марийской филологии и культурологи и лабораторией  
развития этнокультурного образования  
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»

2018 ин тӱнг школм тымень пӱтӱрӱшӱвлӱлӱн  
мары йылмӱ доно экзамен пӱшӱ

Демоверси

Район \_\_\_\_\_

Хала \_\_\_\_\_

Школ \_\_\_\_\_

Класс \_\_\_\_\_

Фамили \_\_\_\_\_

Лӱм \_\_\_\_\_

Ӱтя лӱм \_\_\_\_\_

### Пәшәм Ыштѳмѳ гишән ынгылдарымаш

Экзамен пәшә кок лаштык гѳц шалга: диктантым сирѳмәш, диктант текст семѳнѳ заданивләм Ыштѳмәш.

Цицмәш пәшәлән 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Диктант кым гәнә лыдалтеш. Пѳтәриш гәнә лыдмы годым нимат сирәш ак кел, текстѳн содержанижѳм, абзац шотым тѳшлѳмѳлә. Кокшы гәнә лыдмы годым диктант сирәлтеш. Кымшы гәнә лыдмаш сакой самыньым тѳрләш йѳнѳм Ыштә.

Экзамен пәшән кокшы лаштыкшы диктант текст семѳнѳ Ыштәлтеш. Тѳдѳм куштылгынок Ыштәш манын, текстѳштѳ предложени шотым карандаш доно пәлдѳртәш лиэш. Циләжѳ лу задани пуалтеш. Ти заданивләштѳ ответ семѳнѳ ик шамак (әль икманяр шамак), числа (әль икманяр числа) лин кердеш. Нѳнѳм каждый задани паштек вәшештѳшлән айырымы вәреш сирѳмѳлә.

Вәшештѳшѳм самынь сирѳмѳ гѳнѳ, тѳдѳм ыдыралаш, сагажы тѳр вариантым сирәш келеш.

Пәшәлѳмѳ годым черновикѳм кычылташ лиэш. Черновикѳштѳ сирѳмѳ пәшәм әклѳмѳ годым шотыш ак нәләлт.

Заданивләм Ыштѳмѳ гишән нәлмѳ баллвлә ушналтыт. Пумы заданивләм Ыштәш дә шукурак баллым погаш цацыда.

***Пәшәдә ашныжы!***

1. Ясыланаш тӱнгӱлмӱжӱм Марфа кыва тенгечок шижӱ: ежӱнгжӱ уке лин колта, вуй сӱрнӱш цаца. 2. «Ма техень, ӱмӱлжӱт укеш», – шаналтыш. 3. Нелӱмӱт намалыштде, уты каштмымат ак ӱштӱ. 4. Молнамат кечыгыт пӱрт кӱргӱштӱшӱ пӱшӱм талашен ӱштӱмӱшеш тенге лиӱлтеш ылы. 5. Тенгечӱжӱ мам вара ӱштӱш? 6. Пӱртанцыл иӱнгӱнӱт, худа тавар доно тыпи-топи рош, ирӱктӱш цацыш. 7. Цӱвӱвлӱн ял лӱвӱлнӱ сӱрнӱмӱштӱм ужын, шолтымы роколмам кого ӱтеш тыгыдемден пуш. 8. Вара, пӱртӱш пырен, изи электроплиткеш ик карка вӱдӱм шолтен, охыр чӱйӱм подылы. 9. Киндӱжӱ эче улы ылы, дӱ кошкен. 10. Пӱдӱмӱ эдемлӱн со пышкыды келеш. 11. Вес ӱлицӱ мычашыш, лапкашкы, кен толаш вӱрештӱ. 12. Ик сыкырым (шукыжы тӱдӱлӱн нималан, кошкен веле кеӱ), песоным, чӱйӱм нӱльӱ. 13. Лач тӱнӱм, лапка гӱц толшылажы, пӱтӱри гӱнӱ ял ежӱнг лыскыдеммӱм шижӱ. 14. «Шошым мардеж ӱфӱлӱлмӱ гишӱн, векӱт, ӱль ӱлӱкшӱ мӱлӱндӱ вуйнаматан», – шаналтыш. 15. Но ясыланаш тӱнгӱлмӱ гишӱн ӱшӱт тумаял. (Г. Алексеев семӱнь, 126 шамак)

Заданивлӱ:

Ти заданивлӱштӱ ответ семӱнь ик шамак (ӱль икманяр шамак), числа (ӱль икманяр числа) лин кердеш. Нӱнӱм 1-шӱ номерӱн вӱшештӱш бланкеш сирӱш келеш.

1. 8-шӱ предложеништӱ буква гӱц шукырак юкан шамакым пӱлемдӱдӱ.

Вӱшештӱш: \_\_\_\_\_.

2. 4-шӱ предложеништӱ сложный шамакым айырен сирӱдӱ.

Вӱшештӱш: \_\_\_\_\_.

3. 10-шы предложеништӱ *пингӱдӱ* шамаклан антонимӱм мода.

Вӱшештӱш: \_\_\_\_\_.

4. 1-шӱ предложени гӱц собственный лӱм шамакым сирен лыкда.

Вӱшештӱш: \_\_\_\_\_.

5. 11-шы предложеништышы *вәреиты* шамаклан синонимым мода.

а) *нальы*                      в) *келеш*

б) *попازیш*                  г) *ли*

Вәшештыш: \_\_\_\_\_.

6. 7-шы предложени гыц шуку чотым анжыктышы суффиксан шамакым сирен лыкда.

Вәшештыш: \_\_\_\_\_.

7. Айырлалтшы деепричастный оборотан предложеним пәлемдәдә.

а) 1                      в) 11

б) 6                      г) 13

Вәшештыш: \_\_\_\_\_.

8. Икань членән предложеним айырыда.

а) 6                      в) 14

б) 10                      г) 15

Вәшештыш: \_\_\_\_\_.

9. 10-шы предложенин грамматический йрдыжым сирен лыкда.

Вәшештыш: \_\_\_\_\_.

10. 7-шы предложени гыц составной сказуемыйым сирен лыкда.

Вәшештыш: \_\_\_\_\_.

## Пашам аклымы критеривлә

## Кодификатор

|    |  |                          |
|----|--|--------------------------|
|    | Тергымы палымашвлә   | Паша йиш                 |
| 1. | Орфографи. Шамаквләм төр сирымаш                           | Диктант                  |
| 2. | Пунктуаци. Предложеништӹ препинани знаквләм шӹндӹмаш       |                          |
| 3. | Фонетика. Юк дә буква лоштышы айыртем                      | Ядмашвләэш<br>вӹшештӹмаш |
| 4. | Лексика дә фразеологи. Тӹнг ынгылымашвләм палымаш          |                          |
| 5. | Морфемика. Шамак ыштӹлтмаш. Шамакым состав доно ланзылымаш |                          |
| 6. | Морфологи. Шая лаштыквләм палымаш                          |                          |
| 7. | Синтаксис. Проста дә сложный предложенивлә гишӹн палымаш   |                          |

## Спецификаци

Экзамен кок лаштык гыц шалга. Пытӹришӹ лаштык – диктант, кокшы – диктант текст семӹнь пашӹлымаш.

Экзамен пашам ыштӹш цилӹжӹ 2 цӹш (120 минут) пуалтеш.

## Пашам аклымаш

## I лаштык

Диктантым дклымӹ годым мары йылмы доно тӹнг школлан примерный программ ыштыш ндлмӹлд. (Марий йылме дене тӹнг школлан примерный программе. – Йошкар-Ола, 2013, С. 54-55.)

Диктантым техень тергымашвлә (критеривлә) доно аклат

| Тергымашвлә (критеривлә) |  | балл |
|--------------------------|--|------|
| ДК1                      | Орфографи нормывлӹм шоктымаш           |      |
|                          | Орфографи самынь уке ӹль ик самынь улы | 5    |
|                          | Кок самынь                             | 4    |
|                          | Кым самынь                             | 3    |
|                          | Нӹл самынь                             | 2    |
|                          | Вӹц самынь                             | 1    |
|                          | Куд ӹль утларак самынь                 | 0    |
| ДК2                      | Пунктуаци нормывлӹм шоктымаш           |      |
|                          | Пунктуаци самынь уке ӹль ик самынь улы | 5    |
|                          | Кок самынь                             | 4    |

|  |                        |   |
|--|------------------------|---|
|  | Кым самынь             | 3 |
|  | Нӱл самынь             | 2 |
|  | Вӱц самынь             | 1 |
|  | Куд аль утларак самынь | 0 |

Цилӱ тергӱмӱшвлӱ доно диктантым сирӱмӱ годым 10 баллым погаш лиэш.

Экзаменӱн *кокшы* лаштыкшы 10 ядмаш гӱц шалга. Каждый тӧр вӱшештӱшлӱн ик балл шӱндӱлтеш.

Кокшы лаштыклан вӱшештӱшвлд:

| 1      | 2       | 3       | 4     | 5 | 6        | 7 | 8 | 9                | 10                |
|--------|---------|---------|-------|---|----------|---|---|------------------|-------------------|
| подылы | кечыгыт | пышкыды | Марфа | Б | цӱвӱвлӱн | Г | А | пышкыды<br>келеш | тыгыдемден<br>пуш |

Экзамен пӱшӱлӱн сек шукужы 20 балл пуалтеш.

Баллвлӱм отметкыш техень шкала доно вӱштымыла:

| Отметка | «2»   | «3»    | «4»     | «5»     |
|---------|-------|--------|---------|---------|
| Балл    | 0 – 7 | 8 – 13 | 14 – 17 | 18 – 20 |